

<https://doi.org/10.59424/debreceniszemle/2023/31/4/436-452>

Természetvédelem és kultúra a gyermekszemek tükrében

Seprényi Kinga

középiskolai tanár, Medgyessy Ferenc Gimnázium, Művészeti Szakgimnázium és Technikum

BEVEZETÉS

A Debreceni Nagyerdőért Természetvédelmi és Kulturális Egyesületet 2015. október 1-jén hívta életre Marincsák Ibolya (1. kép).

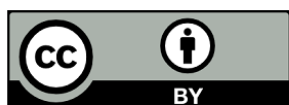
1. kép Marincsák Ibolya

Az építőipari vállalkozóból lett elhivatott természetvédő és kultúraápoló egyesületi elnök számára az egyik legfontosabb cél a természet értékeinek megóvása és a természettudatos életmód népszerűsítése, illetve a jövő generációinak kiművelése és érzékenyítése ez iránt. Ennek érdekében Balku Lászlóval együtt megálmodtak egy pályázatot, amely vers-, mese-, illetve prózaíráásra ösztönözi a gyermekeket, fiatalokat. Ez az alkotói pályázat már 8 éve töretlen sikert arat mind a hazai, mind a határon túli általános és középiskolás diákok között.

2021 óta a verseny kiegészült egy természetfotós kategóriával is, ami csak növelte a pályázat népszerűségét. A legkiválóbb műveket kötet formában is kiadják, melynek bemutatója szintén kiemelkedő kulturális esemény.

Az alkotó pályázaton kívül számos programmal igyekszik az egyesület közelebb hozni a természetet a diákokhoz. Ezek közé tartozik a nyári „Erdésztanonc tábor”, mely több turnusban várja az érdeklődő, természetszerető fiatalokat Marincsák Ibolyával és a tematikus napokat vezető szakemberekkel.

Fiatalokat és idősebbeket is megmozgat a „*Fuss, kocogj, sétálj a Nagyerdő madaraiért*” című rendezvény, ahol változó hosszúságú távon, csapatban vagy egyénileg, esetleg kutyával is indulhatnak a természetbarátok.

Licenc
Copyright (c) 2023 Szerző(k)

Creative Commons License
This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.

2016 óta kitartóan dolgoznak az erdő és környezete tisztaságáért és a madarak védelméért (madáretetők és odúk kihelyezésével és az évszaknak megfelelően etetéssel és itatással) az egyesület önkéntesei.

A természetben való aktív kikapcsolódást és a kultúra ápolását köti össze a számos egyesületi természetjáró „kultúrséta”, ahol a jól megtervezett programnak köszönhetően folyamatosan új információkat tudhatunk meg helyi idegenvezetéssel hazánk erdeiről, arborétumairól, természetvédelmi területeiről és kulturális emlékeiről.

Az egészségmegőrzés mellett a betegek támogatása is fontos számukra, így évente akár kétszer is rendeznek a természetbarátok véréradást.

VERS-, PRÓZA-, MESEÍRÓ, ÉS TERMÉSZETFOTÓS PÁLYÁZAT

2015 végén Marincsák Ibolya azzal a céllal alapította az egyesületet, hogy valamilyen módon a két szenvedélyét ötvözhesse: a szépirodalmat és a természet szeretetét. Ibolya aktív természetvédő és a kultúra ápolását is a szívében viseli, ebből következett, hogy hosszútávon is tenni szeretett volna természeti és kulturális kincseink megőrzéséért.

Ebben pedig nagy szerepet játszik a gyermekek, fiatalok téma iránti érzékenyítése. Számos pszichológiai és szociológiai tanulmány kiemeli, hogy a természetben eltöltött idő pozitívan hat a tudatalattinkra, és a lelki egyensúlyunk helyreáll (Mayer és mtsai, 2008). Az irodalomban Rousseau nevéhez köthető az az elmélet, miszerint a természetben megtisztul az ember, mivel csak itt képes levetni a társadalmi elvárások nyomasztó kötelékeit. A reneszánsz korstílus (Pertarca szonettjei), a felvilágosodáskori szentimentalizmus (Csokonai, Rousseau), a romantika (Petőfi Sándor, Arany János) természetfelé fordulása sok kiemelkedő irodalmi alkotásban tetten érhető. Így nem csoda, ha a XXI. század hipersebességgel suhanó világában még intenzívebben tör elő a vágy az elcsendesedére, saját magunk és céljaink megismerésére (Kovács, 2022). A mentális egészség definícióját vizsgálva a WHO megfogalmazta, hogy ez a létértelmezés a bio-pszicho-szociális-spirituális egészségfogalomnak a spirituális komponenséhez tartozik (Pikó, 2011).

Így jött az ötlet, hogy 2016 augusztusában hirdessenek egy Természetvédelemmel kapcsolatos vers- és prózaíró pályázatot gyermekeknek. Ekkor Debrecen legnagyobb természetvédelmi területét, a Nagyerdőt állították a középpontba. 78 Debrecen környéki általános és középiskolához juttatták el a pályázati felhívást, melynek a címe „*Én és a Nagyerdő*” lett. Számos tehetséges fiatal mérettette meg magát a két meghirdetett kategóriában és három korcsoportban, és minden kategória minden korcsoportjából az első három legtehetségesebb gyermeket hívták meg a debreceni Víztoronyban tartott eredményhirdetésre és díjátadó ünnepélyre. Ekkor a verseny fővédnöke Aranyosi Ervin volt, illetve ismert debreceni költők

alkották a zsüri tagjait. A nyertes műveket az Alföld Gyermekszínpad és a Főnix Diákszínpad tagjai olvasták fel. Aranyosi Ervin mintegy mottóul egy verssel ajándékozta meg a programot, melynek címe *A Debreceni Nagyerdő pályázatához (1. számú melléklet)*.

Ez a felosztás eleinte két kategóriából állt, és az első három helyezettet díjazták, illetve külön- és közönségdíjat is odaítéltek a lekiemelkedőbbeknek. Az utóbbi 6 évben az alábbiak szerint változott a verseny: az első korcsoportba a 6-9 év közöttiek, vagyis az általános iskola alsó évfolyamosai tartoznak, a második a 10-14 évesek, azaz a felsősök csoportja és a középiskolások munkáit várják a harmadikban, akik 15-19 év közöttiek. Az első korcsoportban meséket és verseket küldhetnek be a legkisebbek, a másik kettőben pedig a mese helyett prózai alkotásokkal (mesékkel, novellákkal, elbeszélésekkel stb.) és lírai művekkel pályázhatnak a természetbarát fiatalok.

A diákoknak szóló pályázatok közül azért is kiemelkedő ez a verseny, mert a díjnyertes alkotásokból az egyesület gyönyörű, színes kötetet állít össze, melyet karácsony környékén könyvbemutató keretében ismerheti meg a közönség.

2017-re országos pályázattá nőtte ki magát az íróverseny, így a tágabb jelentéskörű „*Én és az erdő*” címet kapta. Négy ezer tanintézménynek küldték el a pályázati lehetőséget, és közel ezer mű érkezett be válaszul. Ennek még szintén a debreceni Víztorony épületében volt a díjátadója, ahol az elsőhöz hasonlóan újra Harsányi Levente volt a műsorvezető. A zsűrit az irodalom és kultúra kiemelkedő alakjai alkották (Röhrig Géza elnök-fővédnök, író, költő, Kossuth-díjas színész; Balku László író, költő, újságíró; Kozák Mari költő, meseíró, tanító Gondola Kulturális Magazin kuratóriumi tagja, a Cserhát Művészkör Arany Art díjasa; Ráckevei Anna Jászai Mari-díjas színművésznő – 2013-2018 között a debreceni Csokonai Nemzeti Színház igazgatója – és Varró Dániel József Attila-díjas költő, műfordító.).

Mivel országos és határon túli jelentkezők is szép számmal képviseltették magukat a versenyen, így Marincsák Ibolya az agrárminisztérium támogatását kérte a pályázathoz. A 2018-as „*Karjában ringat az erdő*” című írópályázat díjátadó ünnepségre június 1-jén került sor Budapesten, a Földművelődési Minisztérium Darányi Ignác dísztermében. A pályázat zsűrielnöke Vörös István József Attila-díjas költő, prózaíró volt, és a díjátadó színvonalát emelte Halász Judit Kossuth- és Jászai Mari-díjas színész-, énekesnő, aki két Petőfi Sándor-verset adott elő. A művésznő azóta is aktív támogatója ennek a pályázatnak és minden évben a díjátadón kiemeli a téma fontosságát, és a gyermekek szerepét a kultúra és a természet ápolásában.

2019-ben „*Az Erdő Dala*” (2. kép) című versenykiírásra nagyon sok pályamunka érkezett az anyaországból és a határon túlról is. A Pénzügyminisztériumban tartott ünnepélyes díjátadót Harsányi Levente vezette, a zsűri elnöke Eperjes

2. kép: A 2019-es kötet borítója

László: Arthur-díjas költő, könyvkiadó vezető és szerkesztő és Kozák Mari.

3. kép: A 2020-as kötet borítója

ben Finta Éva József Attila-díjas költő, irodalomtörténész, tanár, a Magyar Írószövetség tagja, Kardos M. Zsóte, Kozák Mari, Balku László, Hajnal Éva és Jóna Dávid. Minden kategória első hat helyezettje értékes jutalomban részesült, a 7-12. helyezettek pedig elismerő oklevelet kaptak. A díjátadóra – ahogy a következő években is – Budapesten a Vajdahunyad várában került sor színvonalas műsorral egybekötve. A szórakoztatásról Harsányi Levente, Szöcs Renáta és Kőhalmi Ferenc gondoskodott.

Ebben az évben díjazták az egyesület fél évtizedet átfogó kitarító munkáját, és Marincsák Ibolya a *Hét embere díjat* vehette át Budapesten, melyet a Heti tévé is közvetített.

Károly, Kossuth és Jászai Mari díjas színművész volt. A pályamunkák értékelésében kiemelt szerepet kaptak: Finta Éva: József Attila-díjas költő, irodalomtörténész, tanár, a Magyar Írószövetség tagja; Kerecsényi Éva: Cserhát-díjas költő, tanár, a Győri Író-alkotók Klubjának egyik vezetője, valamint az Arthur Irodalmi Kávéház szerkesztőségének tagja; Balku László: az Egyesület zsűribe delegált állandó tagja; Márkus

„Az Erdő Álma” (3. kép)című pályázat felhívása már megközelítőleg hatezer iskola diákjaihoz jutott el. Az ötödik alkalommal megrendezett versenyen, 2020-ban – a járványhelyzetnek köszönhetően – kissé visszaesett a jelentkezők száma, de így is volt munkája a zsűri tagjainak a közel ezer pályaművel. A zsűri elnöke Halász Judit volt, mellette részt vett az értékelés-

2021-ben is meghirdették (4. kép) a hazai és határon túli általános és közép-

4. kép: A 2021-es pályázat felhívása

iskolások részére a természetvédelmi vers-, mese- és prózaíró pályázatot, amely ezúttal természetfotó kategóriával is kiegészült. A „*Hegyek hátán, völgyek ölén*” (4. kép) című pályázatra összesen 932 szöveg és több mint 700 fotó érkezett, melyeket ismert szakemberekből álló zsűri bíralt el, a zsűrielnök ekkor is Halász Judit

5. kép: A 2022-es kötet borítója

művésznő volt. A fotós zsűri elnöke pedig Barta Gábor természetfotós volt. A díjátadó helyszínén – Budapesten a Vajdahunyad várában – 50 diák pályamunkáját ismerte el a zsűri.

Az „*Erdők ölelése, vizek csobogása*” (5. kép) című pályázatra 2022-ben szintén nyolc kategóriában hirdették meg az író és természetfotós versenyt. A többismert szakemberekből álló zsűri bírálta el, a zsűrielnök idén Finta Éva volt. Az irodalmi zsűri további tagjai voltak: Kozák Mari, Kerecsényi Éva, Mohácsi Attila színművész és Balku László. A fotós zsűri elnöke dr. Bakó Gábor légi fotós, kamera konstruktor volt. A természetfotós

zsűri tagjai volt még Kirsch Teréz, Keresztes József és Csanády Nóra természetfotósok. Értékelő beszédet mondott még Halász Judit színművésznő – korábbi zsűrielnök –, a pályázat-sorozat szellemi támogatója. Három korcsoportban összesen 9 kategóriában 51 diák vehette át jutalmát.

Idén, 2023-ban a „*Titkot rejt az erdő*” című pályázatra több mint ezer alkotás érkezett be a zsűrihez, melyek eredményét október 27-én ismerhette meg a nagy közönség. Idén is a budapesti Vajdahunyad vára dísztermében került sor a díjátadó ünnepélyre, ahol Zelk Zoltán versét szavalta el Halász Judit színművésznő. Fellépett még Mohácsi Attila – 1998-2022 között a Győri Nemzeti Színház színésze – színművész, Susán Péter bűvész, valamint az Apacuka zenekar Harsányi Levente színvonalas műsorvezetése mellett. A zsűri tagjai a tavalyihoz hasonlóan nehéz,

de nemes feladat elé néztek, mivel körülbelül 800 pályázatot kellett megismerniük és rangsorolniuk. Az idei irodalmi zsűrielnök – akárcsak tavaly –, Finta Éva volt.

A természetfotó pályázat elnöke idén Szilágyi Attila volt, aki a Hortobágy hivatalos természetfotója, örkerület-vezető, természetvédelmi szakember, madarász, illetve a Varázslatos Magyarország fotópályázat zsűritagja. Idén is a három korcsoportban mese-, vers- és prózaíró, valamint természetfotós kategóriában közel félszáz gyereket és fiatalot díjaztak (6. kép).

6. kép: A 2023-ban díjazott gyerekek és pillanatkép a díjátadó ünnepségről

7. kép: A 2023-as kötet borítója

A jutalmazott pályaműveket december folyamán kötetbe rendezi az egyesület, és egy ünnepség keretein belül fogják bemutatni a könyvet (7. kép) és a díjazott képeket.

A 2024-es pályázat idén november elején került meghirdetésre az íróverseny az *Erdőn, zöld mezőn járva*, a természetfotó pályázat pedig a *Négy évszak a természetben* címet kapta (8. kép).

8. kép: A 2024-es pályázat felhívása

2024. június 20-a lesz a művek beküldési határideje, melyre minden vállalkozó kedvű fiatal lírai és prózai alkotását és fotóit örömmel várják a szervezők.

VERSKERTI ÜNNEPEK

2022. május 10-én a *Madarak és fák napi* megemlékezést a Művésztér Egyesülettel közös szervezésben a Déri múzeum előtti Verskertben tartották. Az egyesület kiadásában VI. alkalommal megjelent „*Hegyek hátán, völgyek ölén*” című albumban megjelent versekből, prózákból és mesékből tettek ki részleteket a Verskertben.

Ugyanebben az évben október 9-én Nagyerdő emléknapiját is a Verskertben ünnepelték a Művésztér Egyesülettel együttműködve. Közös helyezett ki a természetvel kapcsolatos verseket a magyar- és világirodalomból.

2023. márc. 14. tartották a „*1848-as szóvirágok*” című megemlékezést a Verskertben. A Petőfi200 emlékévhöz kapcsolódva és az 1848-as szabadságharcra megemlékezve verses-zenés műsorral kedveskedtek az egybegyűlteknek. Fellé-

pett Vranjecz Artúr színművész és Molnár Miklós népzeneész, illetve gyermekszavalók színesítették még a programot. A program zárásaként pedig közösen díszítették fel a Verskertet az ünnephez kapcsolódó versekkel és gyermekrajzokkal. A programban részt vett még a Dózsa György Általános Iskola Könyvtára, az Ondód Jövőjéért Egyesület és a Művésztér Műhely Egyesület.

Az előző év sikerén felbuzdulva 2023. május 10-én újra megrendezésre került a *Madarak és fák napja* a Verskertben.

Idén az „*Erdők ölelése, vizek csobogása*” című könyvből kerültek ki a díjazott diákok írásai. Külön élmény volt, hogy a díjazott alkotók közül Kovács Boglárka és Kovács Bálint felolvasták saját írásaikat, Udvardy Regina elszavalta Petőfi Sándor *Erdőben* című versét és meghallgathattuk Nagy Fanni hegedűjátékát is. Az esemény a Könyv Barátai Hálózat „*A könyv útja*” mini grant programjának keretében valósult meg.

9. kép: Verskert

IRODALMI MAJÁLIS A DEBRECENI BOTANIKUSKERTBEN

2023. június 2-án került sor „*A virágnak megtiltani nem lehet*” című Petőfi Sándor 200 éves jubileumára emlékező irodalmi piknikre (10. kép).

A műsorban felelevenítették a költő természetszeretetét a szerelmes versein és tájversein keresztül a Botanikuskert gazdagon virágzó ölelésében.

Megtekinthették a Bocskai Néptáncgyűttes tagjainak előadását, majd versmondó diákok, Kovács Boglárka, Kovács Bálint Máté és Udvardy Regina szavaltát hallgattuk meg.

Vranyecz Artúr színművész megidézte Petőfi Sándor vándorszínészi korszakát, világlátását.

10. kép: Pillanatkép „*A virágnak megtiltani nem lehet*” irodalmi piknikről

A versekhez kapcsolódóan szakvezetéses túrát tehattünk a Botanikus Kertben Papp László botanikus vezetésével.

A szervezésben a Debreceni Nagyerdőért Természetvédelmi és Kulturális Egyesület mellett a Tóth Árpád Gimnázium TÁG Pódium Színjátszó Köre és a Művészter Egyesület is részt vett.

AKTÍV TERMÉSZETVÉDELEM

I. Madáretetés, -itatás és mókusszámlálás

A Debreceni Nagyerdőért Természetvédelmi és Kulturális Egyesület önkénteseinek egyik első közös akciója a négy madárodú kihelyezése volt a Nagyerdőn 2016 februárjában. Ezt követte 2017 januárjában még három etető átadása. 2018 febru-

árjában szervezett sétával ellenőrizték és feltöltötték a 7 darab madárodút a korábbi Ötholdas Pagony Játsszótér, ma Sziget-kék Tematikus Park melletti erdőrészletben.

2018. december 6-án még két darab etetőt helyeztek ki a Nagyerdőn, majd tíz nappal később adventi madáretető feltöltésre hívták a természetbarátokat.

2019 februárjában Valentin napi madáretető feltöltést szerveztek a Természetárral közösen, és felkeresték a Sziget-kék melletti erdőrészletben és a Békás-tó mellett található két-két madáretetőt.

2019. december elején újabb két madáretetőt „helyeztek üzembe” a futópálya mentén, a már működő madáretetők szomszédságában.

2020 októberében a Nagyerdő Hete programsorozat keretében bemutatták mind a 11 darab madáretetőt és itatót, melyeket 4 éve gondozott 20 fős önkéntes csoport.

2021 decemberében újabb „Mikulás napi” madáretető-feltöltésre került sor.

A madarak mellett a mókusoknak is fontos élettere az erdő, így 2022. március 5-e a Mókusszámlálás napja volt a Nagyerdőn. A Vadonleső program szakemberei irányításával és koordinálásával, az önkéntes felmérők a Nagyerdő közel 11 km²-ből nyolc kiválasztott területegységen, azokon előre kijelölt mintavételi négyzetek bejárásával számolták meg a mókusokat. Csatárláncban haladva, egymástól 10 méteres távolságot tartva fésülték át a mintaterületeket, feljegyezve, illetve a Vadonleső nyilvános applikációjában mobiltelefonon rögzítve a mókusészleléseket.

II. Felújítás

2016 tavaszán az egyesület önkéntesi felújították a Pagony (mostani Sziget-Kék Park) padjait és csúszdáit a Nagyerdőn.

2016 nyarán a Debreceni Allatkertben önkénteskedtek, és kertészeti-takarítási, padfestési és egyéb munkálatokat végeztek.

2016 őszén pedig két babakházát újítottak fel a Pagonyban (mostani Sziget-Kék Parkban).

III. TeSzedd! szemétszedési akció

2016. ápr. 30-án került sor az első szemétszedési akcióra a Debreceni Nagyerdőért Természetvédelmi és Kulturális Egyesület szervezésében. A „TeSzedd” mozgalom – bekapcsolódva az országos természetvédelmi kampányba – a Nagyerdőn a volt Pagony melletti erdőrész megtisztítását tűzte ki célul.

Ezzel a figyelmet is szeretnék ráirányítani a természetvédelem egyik legegyszerűbb formájára: „Azzal védj az erdőt, hogy nem szemetelsz!”. Addig is, amíg az üzenet mindenkire eléri, az egyesület önkéntesei – a tervek szerint – évente igyekeznek a Nagyerdőt „kitakarítani”.

A következő akcióra 2017 októberében került sor: a Köztemető 3-as kapujánál lévő körforgalom mellől indulva a Teva Gyógyszergyár Zrt. irányába mentek

lefelé a Pallagi útig. 2019-ben március végén szerveztek egy „tavaszi nagytakarítást” a Nagyerdőn, majd 2022. április elején az Augusztia környéki erdőrészt tisztították meg a szeméttől. Idén pedig 2023. április 15-én vehettek részt az önkéntes természetbarátok a szemétszedési akcióban.

IV. „Fuss, kocogj, sétálj a Nagyerdő madaraiért!”

2018. július 21-én került sor az első természetjárásra, terepfutásra, amely nem verseny, hanem egy jótekonysági rendezvény. Célja, hogy felhívják a figyelmet a debreceni Nagyerdő páratlan élővilágának, ezen belül is az egyre fogyatkozó madárvilág védelmére, megőrzésére. Szeretnék a természetbe szólítani a kicsiket és nagyokat egyaránt. Ezért négy kategóriában, négy különböző távra lehet jelentkezni: 0-8 éves korig a gyerekeknek (és kísérőiknek) 1,5 kilométert kell megtenniük a Köztemető 3-as kapuja melletti tisztásról indulva a Pallagi erdei futópályán. A 9-12 év közötti fiatalok (fiúk, lányok) futama 2,5 kilométeres. A felnőttek távja három kör, azaz 7,5 kilométer, illetve a Nordic Walking (férfi, női) csoport indulóinak 5 kilométer.

Minden kategóriában az első három helyezett kap érmet és mindenki, aki teljesíti a távot és célba ér oklevelet.

1939. október 10-én nyilvánították védetté a Nagyerdő észak-keleti sarkának egy harminchektáros tölgyesét, ezért október 10-én ünnepeljük a Nagyerdő Napját. Így a második alkalom a *Nagyerdő Napja* Emlékverseny címet viselte.

Minden évben igyekeztek megrendezni a programot évente kétszer: 2019-ben április elején és október 13-án. A 2020 áprilisi program a járványügyi helyzetre való tekintettel elmaradt. Ötödik alkalommal rendezték meg a futást 2021. augusztus 21-én. A következő évtől már évente kétszer is rajthoz állhattak a természetkedvelők 2022. április 23-án és október 8-án. Idén is részt vehettünk rajta tavasszal, 2023. április 29-én és 2023. október 7-én.

11. kép: A IX. Fuss, kocogj, sétálj felhívása és a gyerekek a rajtnál

A legutóbbi alkalommal a résztvevők az oklevél mellé süteményt, pogácsát Smile palacsintát, ásványvizet és gyümölcsöt is kaptak. A gyermekek részére rajzolósi lehetőséggel, ugrálóvárral, csillámtetoválással és arcfestéssel is kedveskedtek, illetve a nagyobbaknak lézerlövészet színesítette a programot.

V. Vértadási lehetőség természetbarátoknak

A természetvédelem mellett az egészségmegőrzés is fontos az egyesület számára, így 2019. június 21-e óta évente akár kétszer-háromszor is segíteni hívja a természetbarát önkénteseit egy véradási akció keretében az Ifjúsági Ház Galéria 21 termébe (Debrecen, Simonffy utca 21.). A második alkalom 2019 szeptemberében volt, míg a harmadik egy Mikulás napi véradás lett december 6-án. 2020-ban szintén három alkalommal szervezték meg a segítségnyújtó programot: májusban, szeptemberben és decemberben. 2021-ben is sikerült tavasszal, ősszel és télen, egy adventi véradást is lebonyolítani. Az utóbbi évek járványügyi helyzete miatt nem sikerült véradó napot tartani.

VI. Faültetés

2023. március 31-én szervezték meg 200 darab facsemete elültetését a Kartács utcai tanösvény mögötti kis erdős területen a Nyírerdő Zrt. Debreceni Erdészeti-nek segítségével, akik a facsemetétet biztosították.

VII. Környezettudatosságra nevelés

2022 augusztusában a FIBA 3X3 U18-as világbajnokságra, valamint a FIBA 3X3 World Tour versenysorozat debreceni állomására meghívták a szervezők az egyesületet, hogy színesítsék a sportszeretetet a környezettudatossággal.

Ezt követően, 2023-ban ismét meghívást kapott az egyesület a kitelepülésre. A környezettudatosság és fenntarthatóság jegyében számos hasznos és játékos feladvánnyal készültek kicsiknek és nagyoknak a Kossuth téren.

VIII. Az ifjú erdésztanonc tábor

2019 óta minden évben egy vagy két turnussal erdésztanonc tábort szervez az Egyesület. A cél az, hogy ez a generáció úgy nőjön fel, hogy környezettudatos, ismeri a környezetét és értékeli a természetet.

Először 2019 júliusában szervezték meg nyári tábort a festői környezetben található Erdőpusztai Arborétumban. Itt játékos foglalkozások keretében, erdészeti alapismereteket sajátíthattak el a gyerekek, valamint számos erdei kalanddal színesítették a hetet. Az aktuális témához az egyesület elnöke, Marincsák Ibolya mindig a témában jártas szakembert hív a gyerekekhez, és ő maga is részt vesz a tábor programjain. Az első alkalommal például ellátogattak a Debreceni Állatkertbe és a Kovács Lovas Majorba is.

2020-ban az előző évhez hasonlóan az Erdőpusztai Arborétumban szervezték meg a nyári tábort. Ahol erdészeti foglalkozás, kézműves foglalkozás valamint

helyi tanösvényi séták keretein belül ismertették meg a gyerekeket az erdővel és annak lakóival. Egy alkalommal meglátogatták a Hortobágyi Madárkórház lakóit, és csónakáztak a Hortobágy folyón, ahol megismerkedhettek a folyó vízi élővilágával. Az utolsó napot pedig ők is a Kovács Lovas Majorban töltötték.

A harmadik erdésztanonc képző tábor – rendhagyó módon – vándortábor volt, mivel mindennap más város arborétumával ismerkedhettek meg a természet-szerető gyerekek. Ellátogattak Tiszaigarra, Szarvasra, Püspökladányba, Karcagra és Nyíregyházára is.

2022-ben a Püspökladány-Farkasszigeti Arborétum adott otthont az „Ifjú erdésztanonc képző” tábornak. Két turnusban is jelentkezhetek a 8-14 éves korú gyerekek. Ebben az évben „ottalvásra” szervezték a tábort, azaz 5 napot és 4 éjszakát töltöttek együtt a természetben. Az erdészeti foglalkozások mellett voltak kézműves foglalkozások, kisebb túrák, városi séta és ellátogattak Nádudvarra is.

Idén ötödik alkalommal szervezték meg a tábort az Erdőspusztai Arborétumban. Erdészeti és kézműves foglalkozások, valamint helyi tanösvényi séták mellett egy napot Hortobágyon töltöttek, a Hortobágyi Madárkórházban, majd csónakáztak a Hortobágy folyón. Az utolsó napon pedig Tiszafüredre utaztak és a Tiszató nemzetközileg védett területén csónakáztak.

IX. Kultúrák

A gyerekek mellett az aktívan önkénteskedő, segítő felnőtteknek is szervez az Egyesület programokat, melyek során összekapcsolják a természetszeretetet a kulturális ismeretekkel. Az Egyesület elnöke ehhez elvégezte a turisztikai szervező és értékelési tanfolyamot, és minden túrához helyi idegenvezetőt is szervez. Az elmúlt nyolc év alatt 68 túrát szervezett Marincsák Ibolya a természetkedvelő érdeklődők számára.

Az első „kultúrséta” 2017-ben kezdődtek, amikor még a Nagyerdő kincseit térképezték fel a Természetjáró kiváló irányítója, Váradi Zoltán vezetésével.

2017 augusztusában már Zelemérrre kirándultak a templomromhoz az Egyesület tagjai. Kiss Tamás vállalta az idegenvezetést, aki bemutatta a Nagyerdő növény- és állatvilágának érdekességeit.

Október 1-jén a Hármashegyfaljára kirándult a csoport a Zsuzsi erdei vasúttal. A túra során felmentek a kilátóba, és meglátogatták a Hármashegy-tavat is.

Novemberben a Hortobágyi Madárparkkal közösen szervezték meg a kirándulást a Madárparkba, Madárkórházba, a Templom kertbe, ahol a „teelő baglyok” megfigyelésére és fotozására nyílt lehetőség. Meglátogatták a Hortobágyi Nemzeti Park Központjába található állandó kiállítást, a Pásztor és a Csárda Múzeumot és a Kézműves Kiállítást, valamint a Máltai Ménes telepét.

2018 és 2019 áprilisában a Tiszaigari Arborétumba tettek látogatást a Föld Napján.

Májusban került sor a pallagi séta-túrára, ahova visszatértek madáretetési szezonzáró sétára 2019. március 30-án.

Júniusban újra a Hortobágyi Madárkórházzal közösen szerveztek egy hagyományörző napot pusztai szekerezéssel, csikósbemutatóval, ősi házi állataink megtekintésével. Meglátogatták K. Nagy József fekete kerámiakészítő műhelyét, illetve a Hortobágyi vadsparkot egy exkluzív – zárva tartás utáni – szakvezetéssel (farkasok, vadmacskák őzek, keselyűk).

Augusztusban egy egész napos programot szerveztek az Erdőpusztai Arborétumban, ami később az ifjú erdésztanonc tábor helyszíne is lett.

Szeptemberben a Zemplénben túráztak, megtekintették a füzéri várat, Széphalmot, Hollóháza kincseit és Tokajt. 2019. május 11-én a „*Madarak és fák napja*” alkalmából újra a Zemplénben túrázott az Egyesület csoportja.

Októberben a Természetjáróval közösen újra a Hármashegyaljára indultak kirándulni a természetbarátok.

2019 januárjában a téli világot vizsgálták meg az Erdőpusztai Arborétumban, melyet februárban megismételték a nagy érdeklődésre való tekintettel.

2019 nyári túrája a Felvidék vadregényes világába juttatta el az érdeklődőket: a Szádelői völgybe és Torna várához.

Majd az Aggteleki Nemzeti Park területére, Szádvárhoz és az edelényi Kastélyszigethez utaztak el a túrázók.

Szeptemberében háromnapos kiránduláson vehettek részt a parajdi sóbányában, a Tordai hasadéknál, a Medve tónál, majd Korondon.

Októberben szintén háromnapos buszos kirándulást szerveztek Krakkóba.

Decemberben pedig egy Borvidéki túra keretében ellátogattak Egerbe és a Szépasszony völgyébe.

2020. február 15-én Valentin napi sétát szerveztek a Nagyerdőben.

Júniusban a Börzsönyben, júliusban a Bükkben, majd a Mecsekben és Pécssett kalandoztak.

Augusztus végén egy újabb háromnapos kiránduláson vehettek részt a Balaton-Felvidék tanúhegyei között.

Október 14-én a Hortobágyra utaztak daru lesre. Majd október 23-án került sor az őszi vártúrára a Bory-várba, a Károlyi-kastélyba Székesfehérváron és Fehérváresurgón.

2021 júniusában körtúrát szerveztek a Bodrogek köz gyöngyszemének nevezett, pácini Mágóchy-kastélyhoz, a Megyer-hegyi Tengernyemhez és Tokajba. Szintén júniusban Horvátország kincseit fedezték fel a Plitvicei Nemzeti Parkban.

Júliusban pedig „Áfonya túrán” vehettek részt Erdélyben. Augusztusban az Őrségben barangoltak. Szeptemberben pedig három napot töltöttek a Sopron - Burgeland - Alsó-Ausztria útvonalon. Szeptember 26-án őszi túrát szerveztek az Olasz-kapui Tanösvényen a Bükkbe.

Október 9-én emléktúrával ünnepelték a debreceni Nagyerdő védetté nyilvánításának 82. évfordulóját. Október végén háromnapos „kultúrsétán” vettek részt Budapesten és a Dunakanyarban.

2021. november 7-én kastélylátogatásra indultak Füzérradványra.

A főváros megismerése érdekében azt tervezték, hogy 2022-ben minden hónapban egy vasárnapot Budapesten töltsenek. A sorozat első „kultúrsétájának” témája a Budai Várnegyed volt, februárban a Zsidónegyedbe látogattak el.

2022. március 13-án a Petőfi Emlékév jegyében emléktúrát szerveztek Kis-kőrösön és környékén.

A márciusi helyszíne a sétának a Váci utca és az ötödik helyszín a Margitsziget volt.

Április 30-án a Börzsönyben kalandoztak (Kemencéről kisvasúttal a Fekete-völgyig), májusban pedig Szlovéniában.

Júniusban az Andrássy út nevezetességeit tekintették meg Budapesten a „kultúrséta” keretében.

2022 júniusában több helyszínen is túráztak az Egyesület tagjai: Brunszvik kastély, a Velencei-tó környéke; medvelesen voltak Erdélyben és a Csángóföldön barangoltak.

Júliusban ellátogattak a Király-erdőbe, a Sebes-Körös völgyébe, raftingoltak, túráztak és felkeresték a Zichy-barlangot.

Augusztusban Mogyoródra látogattak el, Budapest panorámájának libegős látványával kiegészítve.

2022. augusztus 23-28. között került sor az első albániai utazásra, ahol faültetéssel is megkoronázták a természetpártoló kirándulást.

Szeptemberben egyhetes buszos kirándulást szerveztek Olaszországba, ahol ellátogattak a Vatikánba, és még pápai audiencián is részt vettek.

Október 29-én a Világ Gyalogló (hó) Nap keretében gyalogtúrát tettek az Egyesület tagjai az Erdőpusztai Bemutatóháztól a Fancsikai-tavak mentén – a kéktúra útvonalán – a Debrecen-Bánki Református Általános Iskolához, majd vissza Erdőpusztai Bemutatóházhöz.

Novemberben a Szent Márton napi Újborfesztyál és libator elnevezésű rendezvényen kapcsolódtak ki a szentendrei skanzenben.

November 27-én pedig megtekintették az Országházat a budapesti „kultúrséták” zárásaként.

2022. december 10-én indultak túrázni Mickolctapolca és Lillafüred körzetében, de az időjárás miatt nem sikerült a tervezett programot teljesíteni, így 2023 szeptemberében újra meghirdették. Decemberben még egy napot Nagyváradon töltöttek az advent jegyében.

2023. január. 29-én indult a túraszezon Biharfüreden, ahol megtekinthették többek között a Jád forrását, az ún. Csoda-forrást.

Február elején ellátogattak a felújított szabadkígyósi Wenckheim-kastélyba, a gyulai Almásy-kastélyba és a Gyulai várba.

Március 15-e alkalmából újabb „kultúrsétát” tettek Budapesten. Bejárták a Budavári Palotát, amely a Várnegyeddal és a Duna-partokkal együtt 1987 óta az UNESCO Világörökség része.

Áprilisban húsvéti látogatást tettek a Castelul de Lut Valea Zanelor, Tündérvölgyi Agyagkastélyban (Nagyszebentől 43 kilométerre), a Fogarasi-havasokban.

Pünkösdkor kirándulást szerveztek a híres történelmi várakhoz például a Füleki, a Gácsi és a Bagolyvárhoz.

Június 10-én elutaztak a Havasrekettyei-vízeséshez és a Bélesi-tóhoz, míg 24-én a Mézgedi-cseppkőbarlangot és a Farcu-kristálybarlangot tekintették meg.

Július elején Dunán hajóztak, ellátogattak a nemrég felújított Rumbach Sebestyén utcai zsinagógába, a Városligetben a Néprajzi múzeumhoz, és a Magyar Zene Házához is.

Július 15-én a kiskohi Medve-barlangtúrán barangoltak és a Schmid-vízesést is megcsodálták. 29-én pedig a Szegedi Botanikus Kertben részt vettek a Szegedi Lótusz napok című rendezvényen, illetve egy idegenvezetéssel kísért városlátogatáson.

Augusztus első felében sor került a második albániai kulturális utazásra, melynek albán és szerb helyszínei között szerepeltek a Djerdap Nemzeti Park, Galambóc vára, hajókirándulás a Dunán a Kazán szoros megismerésével. Albániában Apollonia, Zverec, Vlora város és sétány, Llogara Nemzeti Park, Osumi kanyon, Kepi i Rodoni félsziget, Tiranai városnézés, Dajti Nemzeti Park és Shengjergj falu, míg Szerbiában Belgrád, Nándorfehérvári vár, Zimonyi „Hunyadi” Milenaris torony és az Illúzió Múzeum megtekintése.

Szeptember közepén öt napot a gazdag történelmű Párizsban töltöttek.

Szeptember 30-án bepótolták a tavalyi kirándulást Miskolcra és Lillafüredre. Felmentek a Zsófia és az Avasi kilátóba, ellátogattak a miskolctapolcai Nagyerdőre, libegőztek, és az egész napot a természetben töltötték.

November 18-án a méltán híres Zwack Unicum Múzeum és Látogató Központok járták be az Egyesület tagjai.

Az évet pedig jól megérdemelt szilveszteri, csapatépítő pihenéssel zárják Tordaszentlászlón.

A fenti rengeteg programból is látszik, hogy a Debreceni Nagyerdőért Természetvédelmi és Kulturális Egyesület elnöke, Marincsák Ibolya és lelkes tagjai, önkéntesei ezalatt a nyolc év alatt milyen kiemelkedő közösség-szervező és természetvédelmi munkát végeztek. Debrecen és környéke hálás lehet az Egyesületnek, amiért a természetszeretet és -védelem, illetve a kultúra, irodalom, fotóművészet fontosságát igyekeznek ápolni országos és határon túli szinten.

Melléklet

Aranyosi Ervin: *A Debreceni Nagyerdő pályázatához*

Óvd és védj az erdőt, őrizd minden ágát,
 szeresd selymes fűvét, csodáld sok virágát!
 Élvezd a szépségét, legyél jó gazdája,
 ne engedj senkinek meg azt, hogy kivágja.
 Tudd, az erdő otthon, szép állatok lakják,
 távolról figyeld csak, mikor fészük rakják.
 Utódod nevelnek, jövőt építenek,
 napról napra élnek, álmod szépítenek.

Itt köszölnék köztünk, szebbítve világunk,
 s ha szeretjük őket, jobb emberré válunk.
 A zajos világból jó ide kijönni,
 élők közelében, új álmokat szőni.
 Tanuld meg az erdőt tisztelni, csodálni,
 segítenek néked jobb emberré válni,
 hogy ez a Nagyerdő fenn maradjon szépen,
 üde színfolt legyen a város szívében.

Sétálj ki a zöldbe, hagyd, hogy reád hasson,
 hogy az itt töltött perc örök maradjon!
 Írd le, amit gondolsz, mit lelkeddel érzel,
 amit papírra vetsz, hidd el, sosem vesz el!
 Legyen vers, vagy próza, ami neked tetszik,
 a szép gondolattól a lélek melegszik.
 Tanítsd meg másoknak, hogyan kéne élni,
 hogy ne legyen oka az erdőnek félni!

Dicsérd az életet, lásd meg minden báját,
 szeretettel tiszteld erdő minden fáját.
 Tartsd tisztán! Szemeted ne hajigáld széjjel,
 nappal csodáld létét, s hagyd aludni éjjel!
 Ha a Nagyerdőre te is majd vigyázol,
 lesz, hol megpihenhess, hely, mely lelket ápol.
 Légy figyelmes őre, óvjad szeretettel,
 mert az utókornak is tartozol ezzel!

Aranyosi Ervin © 2016-05-27. A vers megosztása, másolása, csak a szerző nevével és a vers címével együtt engedélyezett.

IRODALMI HIVATKOZÁSOK

1. (Mayer és mtsai, 2008) Mayer, F. S., Frantz, C. M., Bruehlman-Senecal, E., Dolliver, K. (2008). Why is nature beneficial? The role of connectedness to nature. *Environment and Behavior*, 41, 607–643
2. (Kovács, 2022) Molnárné Kovács, J. (2022). Nagyerdei séták a mentális egészség szolgálatában. *Debreceni Szemle*, 30(4), 445-451
3. (Pikó, 2011) Pikó, B. (2011). Életminőség és egészségvédelem a modern társadalomban. *Korunk*, 4, 3–9
4. <https://www.nagyerdoertegyesulet.hu/hirek/hirarchivum?limit=5&start=0> (letöltés: 2023. 11. 25.)
5. <https://versek.aranyosiervin.com/allatok-termeszet/aranyosi-ervin-a-debreceni-nagyerdo-palyazatahoz/> (letöltés: 2023. 11. 25.)
6. https://www.facebook.com/debreceninagyerdoert/past_hosted_events (letöltés: 2023. 11. 25.)
7. <https://www.youtube.com/channel/UCSgnJHZCBfF1dQfTivUbtUw> (letöltés: 2023. 11. 25.)
8. <https://www.haon.hu/cimke/debreceni-nagyerdoert-egyesulet> (letöltés: 2023. 11. 25.)
9. <https://www.dehir.hu/musorok/debreceniszinkepek/> (letöltés: 2023. 11. 25.)
10. <https://www.dehir.hu/tag/debreceni-nagyerdoert-egyesulet/> (letöltés: 2023. 11. 25.)
11. <https://www.haon.hu/helyi-életstílus/2023/10/marincsak-ibolya-podcast-nagyerdo-debrecen-termeszetvedelek-haon> (letöltés: 2023. 11. 25.)